

אז מי בכל זאת נתן את

ההוראה?

ה קרב הנואש ביותר של דויד בן-גוריון השבוע לא זכה לפירסום. לכאורה היה זה קרב על כבודו של אדם אחר. אך למעשה היה זה קרב על מעמדם של בן-גוריון עצמו ושל נעריו.

זמן קצר לפני התכנס הממשלה, כדי לקבל את הדו"ח המלא של ועדת השיבועה על עסקי הביש, התכנסו שבעת חברי הוועדה בחדר צדדי בבניין משרד ראש-הממשלה בירושלים. הם הראו לראש הממשלה את הדו"ח אשר עמדו להגיש.

מדוע לא יכול היה דויד בן-גוריון לחכות עד לשיבועה של מליאת הממשלה עצמה? כמו כל אורחי המדינה, כבר ידע מה תוכן הדו"ח של הוועדה. היה בו לפחות פרק אחד אותו רצה למחוק בכל מחיר.

פרק זה קבע כי הקצין הבכיר, — — — — —, הוא אשר נתן את ההוראה הגורלית לביצוע עסקי-הביש.

בן-גוריון חש מפני סעיף זה. הוא כבר השלים עם הבחלת-יומנו: שהוועדה תקבע כי לבון חף מכל פשע. המיסמכים הוכיחו זאת מעל לכל ספק — ולמרות כל ההדלפות של אוהדיו, לא היה בידי בן-גוריון שום מיסמך שירשיע את יריבו.

אולם בן-גוריון ידע כי אינו יכול להפקיר את הקצין הבכיר. עצם הקמתן של ועדת כהן ועדת-השיבועה בא מפני שאיש מסוים — האדם השלישי, סבר כי נערי-הזוהר הפקירו אותו במשפט שהתנהל נגדו, ועל כן פתח את פיו ומסר את העדות המרשיעה, שגילגלה את כוונת-השגל של הפרשה.

מה יקרה אם יגיע גם הקצין הבכיר לכלל מסקנה כי הפקירו אותו? שמה יחליט שאינו רוצה להיות שער-לעזאזל? שמה יפתח את פיו ויגול את האחריות לעסקי-הביש על אנשים גבוהים ממנו? מה יקרה אם גילויו יפוצצו פרשיות נוספות, עסקי-ביש חמורים ומרשיעים לא פחות מפרשת-לבון?

אי אפשר היה להפקיר את — — — — —, בן-גוריון ידע זאת, וגם חברי הוועדה הבינו על מה הוא נלחם. הם לא רצו להכריח את ראש-הממשלה לצאת לקרב חדש. לחיים ולמוות. הם היו מוכנים לאפשר לו להסכים לשביתת-נשק — לפחות זמנית. על כן, כאשר איים בן-גוריון כי פירסום הדו"ח כפי שהוא יביא למלחמה חדשה, הסכימו השרים למחוק את הסעיף הנדון.

כך קרה שכאשר פורסם הדו"ח, היה שונה בנקודה אחת מן הדו"ח שכל אורח במדינה כבר ידע עליו, מתוך ההדלפות לעתונות. לבון טוהר — אך איש לא הואשם בפירוש. ההגיון היה צולע — אבל השלום נשמר.

כל השרים הצביעו בעד קבלת הדו"ח — מלבד ארבעה. בן-גוריון נמנע מלהשתתף בהצבעה, כדי שיוכל תמיד לטעון כי לא היה שותף להחלטה. נמנעו מהצבעה: משה דיין, מראשי קבוצת נערי-הזוהר, המערב בעניין; גיורא יוספטל, מלחץ-פינכתם הקבוע של נערי ביג'י; ואבא אבן, המקרה עדיין אף הוא, להיכלל בין הירושים.

★ ★ ★

אצבע לעבר השושה

ה וועדה הסכימה להוציא את הסעיף על אחריותו של הקצין הבכיר, מפני שסעיף זה לא היה דרוש. בקבעה כי לבון לא נתן בשום פנים את ההוראה, וכי שום אדם אחר לא נתן אותה, הוטלה ממיילא כל האחריות על שכמו של הקצין.

הקצין עצמו לא יכול היה לבוא בטענות הגיוניות. אחרי שתגלה כי מזכירתו זייפה לפי הוראתו מיסמך רשמי, כאילו לבון הוא שנתן את ההוראה, לא יכול היה איש להגן עליו בתום-לב.

אם קביעה זו לא הייתה פגיעה בקצין הבכיר, היא היתה, לעומת זאת, פגיעה חמורה בצה"ל. כי למעשה קבעו השרים שקצין בצה"ל, ולא מן השורה הראשונה, היה מסוגל ליום לבדו ולהיות בביצועו בעל עסקי-הביש הגדול ביותר בתולדות המדינה, עסק בעל משמעות שלא היתה צבאית בלבד, שהביאה לתוצאות מדיניות מרחיקות-לכת. השבועון טייט, למשל, בכתבו על פרשה זו, טען כי היא שהביאה למיפנה הגורלי במרחב וגרמה להשמטתו מידי הגוש המערבי.

הוועדה יכלה להחליט ככל שעלה על דעתה הקואליציונית: האיש הישראלי לא קיבל את המסקנה. האורח, שהוא גם איש-מילואים המכיר את צבאו, לא היה מוכן לקבל את ההנחה כי עסקי-הביש בוצע על דעתו של קצין זה או אחר.

לגבי האורח, היה כל הענין פשוט בתכלית. אם לבון, שריהבטחון דאז, לא יום את עסקי-הביש ולא נתן את ההוראה — מי נתן אותה? יכלו לעשות זאת רק שלושה אנשים במדינה: שמעון פרס, מי שהיה אז ראש המטה הכללי והדיקטטור הכלי-כול של משרד הבטחון; משה דיין, מי שהיה אז ראש המטה הכללי; ודויד בן-גוריון, האורח הפשוט משה בוקר, שקיים מאחורי גבו של לבון פגישות סודיות עם שני האחרים.

זאת ידע בן-גוריון. זאת ידעו גם שאר נערי-הזוהר. על כן לא יכלו לקבל את הדו"ח בשתיקה. הם היו נאלצים להשתמש שוב בכל אמצעי הלווחמה הפסיכולוגית, להכניס בכל מחיר לראשו של אותו אורח כי הדו"ח הוא כוזב, שמחבריו הם מטומטמים או משוחזרים, שלפסקדינם של שיבועה שרים בממשלת ישראל אין שום ערך הגיוני ומעשי.

★ ★ ★

"אחותך זונה" ושאר התעודות

ה תחיל בכך דויד בן-גוריון עצמו. עוד לפני ישיבת הממשלה, באותה התייעצות חשאית, בא אל חברי הוועדה בטענה הגיונית, לכאורה: "אמרתם שהקצין טען כי קיבל את ההוראה בשיחה בארבע עיניים עם לבון. קבעתם שזה שקר, ועל כן הטלתם את האחריות על הקצין בלבד. אבל אם אתם קובעים שהוא שקרן — מניין לכם שלא שיקר

אתמול ידיד, היום שקרן: חיוך, 1956

שר הדתות: מדוע הוציא סעיף מן הדו"ח

באמרו שלא קיבל את ההוראה מאדם אחר? במשפט זה רצה לערער את כל ההגיון של הדו"ח. בישיבת הממשלה עצמה כינה ביג'י את לבון בשם "שקרן". טען כי ערוחי בוועדת-החקי והבטחון מלאת שקרים. אין זה רגיל בעולם כי שרי-בטחון אחד יכנה שרי-בטחון שני, חברו למפלגה, בתואר זה. אולם במציאות של ישראל בתום 1960, היה זה רגיל עד שאיש לא הגיב על כך.

עיקר המערכה נוהל שוב בידי "יוניטד פרס" — חבורת כתלבי פרס ושוח' המפורזי בכל העוננים. עוד לפני פירסום הדו"ח, ומיד אחריו, הציפו את המדינה במבול של שמועות, ידיעות וטענות, שנועדו לבלבל את האורח לחלוטין, לזרוע בלבו את האמונה כי אי-אפשר לדעת את האמת. בין הפנינים של מערכה מתוכננת זו:

● המזכירה חזרה בה מעדותה. הכתלבים רצו לשכנע את הציבור שאין להאמין לדברי המזכירה, שהושמעו ללא שום לחץ באוני היועץ המשפטי בחוץ-לארץ — וכי יש להאמין להכחשה החלקית, שנאמרה אחרי חזרה ארצה, לקירבת הבוסים לשעבר שלה — פרס והקצין הבכיר. מובן שיעדותה המקורית של המזכירה מפלילה אותה בפלילים. לכן, קבלת הדרכה משפטית, ביקשה לתקנה.

● בן-גוריון יפרסם גילויים מרעשים על תעלולי לבון בימי היותו שרי-הבטחון. טענה זו הושמעה מדי יום ביומו — אך בן-גוריון לא פירסם אף תעלול אחד. הוא פשוט מילא פיו מים, חיך חיוך מסויים. הוא האמין, לפי השיטה הבדוקה המקובלת אצל משמיצים מיקצועיים, כי אחרי שהקל ישמע על תעלולים אלה מאה פעמים, יתחיל להאמין בקיומם. ישכת כי מעולם לא שמע במה המדובר. הדבר הזכיר את המשפט הקלאסי: "אחותך זונה". אפילו יוכיח האיש כי אין לו אחות, יידבק בו ריח של נזות.

● בן-גוריון יגלה שני מקרים בהם עמד לבון לבצע עסקי-ביש ורק עירנותו של הרמטכ"ל, שעיררנו על החלטת אלז, מנעה את הביצוע. האמת: משה דיין התפטר בשעתו, אחרי שלבון גילה עסקי-ביש מסויים שדין עמד לבצעו — ולבון הוא שמנע את הביצוע. בן-גוריון התערב משדה-בוקר והכריח את לבון להחזיר את דיין לכהונתו.

● קיים מיסמך המוכיח כי לבון היה שותף "לתיכנון הכללי של עסקי-הביש". היתה זאת טענה שפלה משני טעמים. ראשית, לבון עצמו הגיש מיסמך זה לחצת השבעה, והוועדה לקחה אותו בחשבון בקבלת מסקנותיה. שנית: מאחר שפקידי פרס אוסרים את פירסום פרטי העסקי-ביש עצמו, אי-אפשר היה לאורח גם להבין מה פירוש המושג "תיכנון כללי". לתיכנון, עליו מדובר, לא היה שום קשר עם עסקי-הביש. הוא דן בחלק של אותם עניינים, עליו לא עירער איש.

● הישמו בפי אישים שונים, וביניהם פנחס רוזן, חצאי פסוקים שנקרעו מהקשרם, נועדו לעורר את הרושם הכוזב, כאילו הם מסתייגים מלבון בנקודה זו או אחרת.

אולם הפנינה הפיקנטית ביותר של השבוע נזרקה על ידי בן-גוריון, כאשר התמרמר בישיבת הממשלה: "שש שנים הייתי שרי-בטחון לפני לבון, ושש שנים אחריו. מעולם לא היו לי בעיות עם אנשי מערכת הבטחון". היתה זאת הרשעה עצמית: המסקנה המתבקשת ממנה היא רק שאותם אנשים, הנאמנים ללא-סייג לבן-גוריון, הם גם האנשים שחיבלו במאמצי לבון בימי כהונתו. ושאלת השאלה: בפקודת מי, ולטובת מי?

הטענה החוזרת של כתלבי פרס, כאילו הוכיח לבון את עצמו כשרי-בטחון גרוע, ועל כן היו רשאים לסלקו גם בעזרת זיופים, נובעת מאותו הגיון. היא מזכירה את הרווח הצעיר שהרג את הוריו, ביקש להקל בעונשו מפני שהוא יתום. אותם האנשים שמיררו את חייו של לבון כשרי-בטחון, ביקשו עתה להיעזר בפרי מאמציהם שלהם כדי להוכיח שלבון לא הצליח להשתלט על העניינים.

הגדיל לעשות נתן אלתרמן, משרר החצר של ביג'י ואיש-אמונם של פרס ושוח', כאשר תבע השבוע מלבון לפרסם התנצלות רשמית על ההשמצות שהשמין את "מערכת הבטחון". השיב לו בעקיפין חיים שורר, עורך דבר, כאשר הבע כי יוגש משפט נגד אלקנה גלי, סופר ידיעות אחרונות וחברי-כבוד של "יוניטד פרס", על שטען בשעתו שלבון יום פעולת תגמול צבאית לסיפוק התאחה האקטיביסטית של קציני צה"ל ולרכישת אהדתם.

★ ★ ★

העובדות היסודיות

ה ה הבדורות והטענות, שרדפו אשה את רעותה בקצב מטרף, לא יכלו להשכיח את העובדה היסודית, שאושרה השבוע סופית, והמזעזעת במעורבות: העובדה שקבוצה של פקידים ושל קצינים, החוסה בצלו של דויד בן-גוריון, השתמשה בפשעים פליליים כדי לחסל שר נבחר, שהיה ממונה עליהם. על עובדה זו אי-אפשר לעבור לסדר-היום.

* גלי גם פירסם השבוע קאמר, בו הציע לסנות שרי-תעמולה רשמי בממשלת ישראל, אישר בזאת את גילוי העולם הזה (1209), שנערי-הזוהר חותרים להקמת מיניסטרו תעמולה אשר יהיה כפוף להם.